

HAKEM VE BİLİRKİŞİ ODALARI !

- M. Fehmi YILDIRIM -

Maden Yük. Müh.

Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan Türkiye Hakem ve Bilirkişi Odaları Birliği Kanun Tasarısı, çeşitli rahatsızlıkları barındıran "Bilirkişi"lik müessesesinin irdelenmesini zorunlu kılmaktadır. Öncelikle "Hakem" ve "Bilirkişi" kelimelerinin anlamlarının ifade edilmesinde yarar vardır. Türk Dil Kurumu sözlüğünde;

Hakem (Yargıcı): Bir anlaşmazlığı çözmek için iki tarafın başvurduğu kimse ya da kendisine seçme yetkisi verilen bilirkişi.

Bilirkişi: 1 - Belirli bir konudan iyi anlayan ve bir anlaşmazlığı çözümlmek için kendisine başvuru alan kimse,

2- huk. Çözümlemesi özel ya da bilimsel bilgiye dayanan konularda oyuna ya da düşüncesine başvuru alan kimse,

olarak tanımlanmaktadır.

Kişiler veya kurumlar arasındaki ilişkilerden doğabilecek anlaşmazlıkların mahkemeye başvurmadan hakem eli ile bir sonuca ulaştırılması da bir yargılama sürecidir. "Hakem" lik işi bilirkişi niteliğini gerektirdiği gibi, bu süreçte uzmanlıklarından yararlanılacak başka bilirkişilere de ihtiyaç olabilir. Sonucu itibariyle varılacak hükmün, haklıyı haksızı ayırt eden nitelikte olması beklenir ve istenir.

Hakem ve bilirkişiler bir mesleğin mensubu olmak durumundadırlar. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de bir meslek mensubunun üyesi olduğu meslek kuruluşları vardır. Hakemlik ve bilirkişilik yapacak olanlar, kişisel onurları ile birlikte mesleklerinin ve meslek kuruluşlarının da itibar ve onurlarını gözetmek ve korumak zorundadırlar. Bilgi ve tecrübeleri ile adaletin oluşmasına katkıda bulunmaları sebebiyle de sorumluluk sahibi olmalıdırlar.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere, hakemlik ve bilirkişilik bir meslek değildir. Dolayısıyla, gereksinimi duyulan husus bir ODA kurulması değil, bu müessesenin yasal zeminin oluşturulması ve doğru düzgün işlerliğe kavuşturulmasıdır. Böyle bir zeminde meslek odalarının işlevsel bir konumu olmalıdır. Meslek odaları da, sorunları takip edip çözmeye çalışmak, eğitim faaliyetleri organize etmek, diğer meslek kuruluşları ile yardımlaşma ve danışmalarda bulunmak, v.s. gibi görevleri yerine getirebilecek yapılanmaları oluşturmalıdırlar.

Yasa taslağının genel gerekçesinde de belirtildiği üzere, Adalet Bakanlığı'nın idari ve mali yönden gözetim ve denetiminde meslek olmavan bir iş için ODA kurulmaya kalkışılması, yürütmenin yargı üzerindeki vesayetinin yarattığı rahatsızlıkların çokça ve sıkça ifade edildiği ve HCJKUK DEVLETİ talebinin aciliyet ve önem kazandığı günümüzde, ifade edilmeye cesaret edilemeyen amaçların hayata geçirilme çabası olduğu, izlenimini yaratmaktadır. Adaletin tesisinde, sanki yürütmenin etkilerine açık yeni bir enstrüman oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Adalet Bakanlığı bürokrasisinin idari ve mali denetimindeki böyle bir örgüt de, uzmanlıklarından yararlanılacak meslek mensuplarının aidat vermekten başka bir fonksiyonlarının olamayacağı kanısındayım.

Taslağın 6. Maddesinin 2. Paragrafında, kamu kurumlarında çalışanların bu odalara üye olabilecekleri belirtilmektedir. Bilindiği üzere, kamu kurumlarında çalışanların meslek odalarına üye olmak zorunluluğu bulunmamaktadır. Kendi meslek odasına üye olmamış bir kişinin, hakemlik veya bilirkişilik yapmak için zorunlu olarak üyesi olacağı Hakem ve Bilirkişi Odasında ve görevini yerine getirirken, meslek onuru ile mesleğin etik ve ahlaki değerlerinin korunup korunmadığının izlenmesi mümkün olabilir mi?

Yine aynı maddenin, kayıt olabilmek için sıralanan şartların 5. sinde "...belli bir alanda bilgi ve tecrübesi ile tanınmış bulunmak" gibi nesnel ölçütü olmayan, sübjektif ve istenildiği gibi kullanılacak bir şart ifade edilmektedir. Tanınmanın ölçütü nedir ve bunu kim tayin edecektir? Gerçekten uzmanlığına ihtiyaç duyulan ancak Hakem ve Bilirkişi Odasına üye olmayan, olmayı da gerekli görmeyen bir meslek mensubunun uzmanlığından nasıl yararlanılacaktır?

Görülüyor ki, böyle bir örgütlenme yerine idari yapılanmadan bağımsız ve özerk, zenginleştirilmesi ve geliştirilmesi olanaklı demokratik mekanizmalara sahip, mevcut meslek odalarının fonksiyonel kılınmasında gerek adaletin tesisinde gerekse meslekler açısından yarar vardır.

Böyle bir gelişmenin olması halinde, Odalarımızın da buna göre organize olmasında gereklilik olacaktır. Oda'lanımız yıllarca savundukları değerler adına, adaletin tesisinde üyelerinin katkısından dolayı, kamuya karşı önemli bir görevi yapmanın prestijini taşıyacaktır.